

Plukovník gšt. Ing. Jiří Kleinbauer

HOTOVOSTNÍ SYSTÉM RAKETOVÉHO VOJSKA A DĚLOSTŘELECTVA V ČSA

Zásadní změny v naší branné a bezpečnostní politice přinášejí nové, dosud neřešené problémy do celé oblasti operačního umění i strategie obrany ČSFR. K nim patří i zásady operačního a bojového použití raketového vojska a dělostřelectva.

Ve smyslu tohoto požadavku předkládám čtenářům možné řešení hotovostního systému RVD v nové organizační struktuře. Jsou přitom uplatněny známé úvahy ke změnám operačního a bojového použití RVD.

Základním, výchozím předpokladem je rozbor možnosti RVD v nových podmínkách, stanovení předpokladů a podmínek pro výstavbu hotovostního systému RVD spolu s předpoklady jeho funkce v podmínkách Československé armády.

Možnosti raketového vojska v palebném působení na protivníka s použitím pouze konvenčních zbraní, tzn. palebné ničení, v rozhodující míře ovlivňuje počet odpalovacích zařízení raketového vojska, bojových raket s konvenčními bojovými hlavicemi a jejich kvalita (technická úroveň, takticko-technické vlastnosti raketových kompletů). Počet odpalovacích zařízení se snížil v porovnání s rokem 1990 u operačně taktických raketových kompletů na 14,3 %, u taktických na 41,6 %.

Výrazné snížení počtů odpalovacích zařízení operačně taktických i taktických kompletů vede ke změně úkolu. Dosud bylo raketové vojsko určeno "k ničení nepřátelských prostředků jaderného a chemického napadení, hlavních uskupení vojsk, letectva na letištích, prostředků PVO a protiraketové obrany, týlových a dalších důležitých objektů v celé hloubce operační sestavy" (Děl-1-1). V nových podmínkách s použitím pouze konvenčních zbraní a s výrazně nižším počtem odpalovacích zařízení, raketové vojsko rozšiřuje palebné možnosti dělostřelectva. Jeho úkolem je umlčování a ničení cílů v omezeném rozsahu, které se vyskytují v taktické a bližší operační hloubce sestavy protivníka, a to jen na předpokládaném hlavním směru jeho činnosti.

Limitující pro dělostřelectvo a vyjádření jeho palebné síly je stanovený počet dělostřelectva čs. armády na základě dohod, zejména u tzv. "národní úrovně".

Při porovnání počtů dělostřeleckých zbraní je v roce 1993 stanovena hodnota pouze 39,6 % původních počtů děl, minometů a raketometů. Při vyjádření v hodnotě "jednotných

výpočtových zbraní" (Jvz) je hodnota vyšší a činí 47,9 %. To je odraz vyššího podílu dělostřeleckých zbraní vyšších ráží (152 mm) a novodobých dělostřeleckých zbraní ve výzbroji naší armády.

Důležitým pohledem na posouzení možností dělostřelectva v nových organizacích je porovnání podílu dělostřeleckých zbraní v organizaci svazu a svazku. V nové organizaci je v podřízenosti stupně velení armádního sboru 64 až 76 děl a raketometů, v divizi prvního sledu 136 děl, minometů a raketometů.

Uvedené údaje svědčí o celkovém snížení možností dělostřelectva i přesto, že se poměr dělostřelectva divize na celkovém počtu dělostřelectva výrazně zvýšil.

Dělostřelectvo se předpokládá dělit podle specifiky plněných úkolů a místa v organizačním členění na: přímé podpory a všeobecné podpory.

Dělostřelectvo přímé podpory je určeno pro přímou palebnou podporu boje vševojskových praporů a pluků.

Dělostřelectvo (v širším pojetí i raketové vojsko) **všeobecné podpory** je určeno pro všeobecnou podporu obranného boje vedením paleb, úderu do taktické i bližší operační hloubky protivníka, zpravidla na nepozorované cíle.

Z hlediska organizace je důležité, že hlavní velení (HV) nemá, kromě jednoho dělostřeleckého oddílu velké mohutnosti, žádné dělostřelectvo ve své přímé podřízenosti. Nemá tudíž možnost soustřeďovat palebné úsilí posilováním sborů a možnost vytvářet zálohu dělostřelectva svými prostředky.

Vycházejí z vojensko-technické části doktríny, hovořící o dispozici silami a prostředky, které umožňují zjišťovat včas přípravy nepřátelských aktů, čímž se snižuje úhroza nenadálého napadení s úplným nebo částečným překvapením. Předpokládá se možnost a schopnost Čs. armády včas reagovat, tj. rozvinout se mobilizačně i operačně v dostatečném předstihu před vlastním bojovým použitím. Snižuje se tedy potřeba vyčleňování hotovostních sil k jejich okamžitému bojovému použití. Pohotovost, tedy vyčleňování sil RVD, je přenášena z oblasti časové pohotovosti (být připraven s předstihem k operačnímu rozvinutí, zaujetí bojových sestav, vedení úderů nebo paleb), do oblasti připravenosti ke splnění palebného útoku. Jde o vyčlenění určitých pohotovostních sil ke splnění specifických úkolů palebného ničení. Těmito úkoly mohou být:

- účast v odvetném nebo hromadném palebném úderu při odrážení napadení vzdušným protivníkem,
- účast v palebném úderu při odrážení napadení pozemním protivníkem,
- palebné ničení cílů prvního pořadí nebo zvláštní důležitosti, které mají výrazný vliv na bojeschopnost, bojovou sílu, možnosti organizovaného velení protivníka.

K výčtu uvedených úkolů je vhodné uvést několik poznámek.

Ve vystoupení náčelníka RVD FMO na odborném shromáždění velitelského sboru RVD dne 18. října 1990 bylo uvedeno: "Na základě rozboru možností zahájení ozbrojeného střetnutí se plánuje hromadný palebný úder. Jeho cílem je dezorganizovat protivníkovu systém velení vojskům a zbraním, ničit (umlčovat) jeho nejdůležitější palebné prostředky (vysoce přesné zbraně) a dělostřelectvo, umlčet jeho prostředky PVO v pásmu průletu letectva a další důležité objekty a cíle."

Na základě poznání a rozboru posledního lokálního ozbrojeného konfliktu je možné se domnívat, že zahájení ozbrojeného zápasu nebo napadení může být postupné s větším časovým odstupem, v prvním pořadí úderem vzdušných sil, a poté pozemním vojskem. Nebo

oběma druhy vojsk současně, respektive s časovým odstupem, který nemá operační význam. Tato úvaha zdůvodňuje správnost požadavku na vedení dvou palebných úderů, a to na zahájení napadení vzdušným protivníkem a při napadení pozemními silami.

Je potřebné si uvědomit, že i když bylo upuštěno od úvah o vytváření průzkumných palebných a úderných kompletů, přetrvává ale potřeba ničit a umlčovat důležité cíle. Domnívám se proto, že by bylo účelné mít v raketovém vojsku a dělostřelectvu Čs. armády určitý systém, nazval jsem jej "hotovostním", který by umožnil vycházet vstříc uváděným skutečnostem.

Stanovit cíl, pro který je hotovostní systém vytvořen, lze takto:

Hotovostní systém raketového vojska a dělostřelectva Čs. armády je soustava vzájemně propojených sil a prostředků raketového vojska a dělostřelectva všeobecné podpory, průzkumných, zpravodajských orgánů i prostředků velení, zabezpečující v krátkých lhůtách soustředěnou účast v palebných úderech, ve vedení skupinových raketových úderů nebo hromadných paleb dělostřelectva na důležité vybrané cíle.

Vycházejí z cíle, je pro určení možných funkcí a úkolů hotovostního systému potřebné zkoumat vstupy:

- počty odpalovacích zařízení raketového vojska, organizační struktury, stupně podřízenosti a systém velení,
- počty vydělených raket s konvenčními bojovými hlavicemi a zvláštnosti typů bojových hlavic,
- hodnocení účinnosti účasti raketového vojska v palebném ničení,
- počty dělostřelectva všeobecné podpory, organizační členění, stupeň bojové připravenosti, systém velení a zabezpečení řízení palby,
- množství vydělené dělostřelecké a raketometné munice dělostřelectva všeobecné podpory, jeho rozložení u jednotlivých stupňů velení.

V raketovém vojsku je raketový oddíl operačně taktických raket, který je organizován jako útvar stálé připravenosti. Jeho vnitřní členění, podřízenost, způsob raketového technického zabezpečení vytváří z tohoto útvaru celek vhodný pro zařazení do hotovostního systému RVD Hlavního velení.

Rovněž část raketového pluku taktických raket je vhodné zařazovat do hotovostního systému.

Raketové oddíly taktických raket, vyzbrojené raketovými komplety Luna-M, jsou předurčeny k posílení armádních sborů druhého sledu, nebo působících na druhém směru útoku protivníka. Jejich zařazování do hotovostního systému, zejména k plnění úkolů počátečního období, není účelné.

Při posouzení systému velení vyčleněných sil do hotovostního systému je rozhodující podřízenost v průběhu vedení bojové činnosti a zabezpečení dostatečnými spojovacími prostředky.

Raketovému oddílu OTR se předpokládá přímo velet štábem RVD Hlavního velení jak při řízení bojové činnosti, tak při řízení raketových úderů. Organizačně jsou k tomu vytvořeny všechny podmínky.

Pro řízení bojové činnosti silám hotovostního systému RVD, které jsou přiděleny armádnímu sboru, jsou podmínky podstatně složitější. Velet musí velitel armádního sboru cestou náčelníka RVD, s ohledem na trvalé zabezpečení pohotovosti a připravenosti určených vyčleněných raketových baterií.

Velení k vedení raketového úderu má tyto možnosti:

● u raketového oddílu OTR od HV (náčelníka RVD):

- přímo palebné baterii,
- prostřednictvím štábu raketového oddílu k palebné baterii;

● u raketového pluku TR od HV (NRVD):

- přímo palebné baterii,
- prostřednictvím štábu armádního sboru k palebné baterii,
- cestou štábu RVD armádního sboru, štábem raketového pluku k palebné baterii.

Časový rozdíl mezi přímo předaným povelům a povelům předaným prostřednictvím štábů nesmí překročit dobu 3 až 4 minut. Zkušenosti získané raketovým vojskem to potvrzují.

Při výběru dělostřelectva do hotovostního systému je nezbytné dodržovat mnohé předpoklady. Zařazení dělostřelectva přímé podpory nepřichází v úvahu. Z dělostřelectva všeobecné podpory je vhodné zařadit raketometné oddíly 122 mm RM vz. 70 sborových dělostřeleckých brigád a dělostřelecký oddíl velké mohutnosti 203 mm SHK 2S7.

Dělostřelecké kanónové houfnicové oddíly představují hlavní a prakticky jediný účinný prostředek protibaterijní činnosti. V sestavě armádního sboru může být 3 až 10 těchto oddílů, podle složení armádního sboru a typů divizí, které má. Z toho je zřejmé, že prostředků pro boj s dělostřelectvem protivníka není dostatek. Vyčleňovat tedy část úsilí tohoto dělostřelectva pro jiné palebné úkoly je méně vhodné. Rovněž charakter ničících a umlčovacích cílů prostředky hotovostního systému je méně vhodný pro dělostřelecké kanónové houfnicové prostředky.

Dělostřelecký oddíl velké mohutnosti bude zpravidla přidělován armádnímu sboru. Má možnost, aby mu bylo veleno náčelníkem RVD Hlavního velení přímo. Velení k řízení bojové činnosti (přemístění, manévry, všestranné zabezpečení) je řízeno náčelníkem RVD armádního sboru, při zachování plné informovanosti náčelníkovi RVD Hlavního velení.

Velení raketometným oddílům, které jsou organickou součástí armádního sboru, nelze uskutečnit přímo náčelníkem RVD Hlavního velení, nejsou k tomu vytvořeny spojové cesty. Plnění palebného úkolu je možné předpokládat prostřednictvím předání úkolu náčelníkovi RVD sboru.

Z uvedeného je patrné, že hotovostní systém RVD lze vhodně vytvořit z těchto prvků:

- raketového oddílu operačně taktických raket,
- 1 až 2 palebných baterií raketového pluku taktických raket,
- dělostřeleckého oddílu velké mohutnosti (203 mm SHK 2S7),
- 1 až 3 raketometných oddílů (122 mm RM vz. 70).

Pro možné palebné působení hotovostního systému RVD je vhodné sestavit model protivníka, jeho cílů, a to:

- které organizační stupně bude zahrnovat,
- podrobnosti organizačního členění,
- charakteristiku množin vybraných cílů, na které se předpokládá palebně působit prostředky hotovostního systému RVD,
- vyjádření základních vlastností jednotlivých výcvikových cílů z hlediska potřeby palebného působení.

Pro stanovení rozsahu organizačních stupňů modelu je limitující možnost palebného působení do hloubky sestavy protivníka, daná dosahem raketového oddílu OTR. Současně

je potřebné brát v úvahu palebné možnosti jednotlivých prvků hotovostního systému, stejně tak možnosti průzkumu.

Při nejvyšší hloubce působení (do 250 km) je v této hloubce:

- bojová sestava divízi prvního sledu,
- operační sestava armádního sboru prvního sledu s prvky sborového kompletu,
- část prostoru operačního rozvinutí armádního sboru druhého sledu,
- části vojskového letectva na plochách, taktického letectva na operačních a záložních letištích, části integrovaného systému PVO, zejména prostředky RTV, mobilní části PLRV vyčleněné k překrytí armádních sborů prvního sledu, raketové vojsko pozemního vojska, velitelská stanoviště vyšších operačních svazů, důležité objekty týlu a technického zabezpečení, nakonec i část teritoria protivníka s jeho významnými objekty telekomunikační sítě, ekonomicky důležité i ekologicky nebezpečné v bližší operační hloubce, nebo v příhraničním pásmu.

Chceme-li vytvořit množiny cílů pro působení hotovostního systému, je nutné stanovit kritéria posuzování cíle, vyjádřit společnou veličinu, která je jakýmsi společným jmenovatelem cíle. Tuto hodnotu je možné nazvat - váha cíle neboli důležitost.

Pro popsání každého cíle jsou sestaveny dvě skupiny: charakteristika a vlastnosti cíle.

Do charakteristik cíle patří a posuzuje se: místo v organizačním členění, význam cíle pro ovlivnění bojového potenciálu protivníka, možnost zjištění cíle a přesnost zjištění, potřeba prostředků a síl pro aktivní palebné působení na cíl.

Ve druhé skupině - vlastnosti cílů se posuzují typické projevy (vlastnosti) cíle, které vedou k jeho možnému přiřazení pro určitý konkrétní palebný prostředek.

Každá z uvedených charakteristik a vlastností má vyjádřenou svoji hodnotu, "váhu". Potom cíle, které mají nejvyšší hodnotu váhy, jsou na prvních místech.

Je zřejmé, že pokud nechci popisovat konkrétní cíle daného konkrétního protivníka, dopouštím se v úvahách chyb tím, že modeluji protivníka podle vlastních cílů. To ale vyžaduje určité následné opravy.

V článku jsme se pokusil naznačit otázky spojené s úvahami o možnostech vytvoření hotovostního systému RVD Čs. armády. Takto pojatý a navrhovaný hotovostní systém může v určitém smyslu nahrazovat funkci průzkumných úderných (nebo palebných) kompletů. Tvoří možnost Hlavním velením palebné ovlivňovat plnění konkrétního operačního úkolu.

